

Деякі корективи, як на наш погляд, треба внести в такі тези: “мовно–комунікативний простір має бути звільнений від політики” (с. 25), “мову і політику необхідно розглядати окремо” (с. 54), “український комунікативний простір ще не звільнився від впливів різних політичних сил і влади в цілому” (с. 245). У них закладена позитивна думка про те, що мовне питання не можна використовувати в егоїстичних партійних цілях, коли “всі засоби придатні”, аби тільки прийти до влади. Та, з іншого боку, напевно чи таке “звільнення від політичних впливів” можливе в принципі, та воно й суперечить логіці самого дослідження. Адже ж монографія присвячена саме впливові державної політики (тобто “влади в цілому”) на мовно–комунікативну сферу суспільства. Політика держави в цій області, підкреслює авторка, “є однією з найголовніших” (с. 240) і якщо базуватиметься на “мудрості”, то “буде ефективно розв’язувати проблеми, розвивати всі сфери і галузі суспільного життя” (с. 253). Для цього було б доцільно, зокрема, аби “українські політики залучали до дискусії широкі верстви населення...” (с. 254). “Українські політики” в умовах демократії – це різні політичні сили, партії, то як же обійтися без впливів з їхнього боку?

П’ятий розділ монографії – “Консолідуєчі ролі мовно–комунікативної політики у контексті соціально–політичної модернізації” (с. 279–355) – присвячений мовно–освітній політиці сучасної Української держави, процесу історичного розвитку ідей національного самовизначення українців та перспективам удосконалення мовно–комунікативної політики в Україні. С. В. Савойська вимушено констатує наявність в Україні мовно–політичного сепаратизму та досліджує його витоки, починаючи з 50–х рр. ХХ ст., що було пов’язано з законодавчим закріпленням панівного становища російської мови в системі шкільної освіти в Україні (с. 286). Аналіз проблеми здійснено на значно ширшій джерельній базі, ніж, скажімо, у другому розділі монографії, а тому він більш точний. Наведено багато позитивних прикладів мовно–освітньої політики держави, особливо на початку та у першій половині 1990–х рр. З іншого боку, названо чинники, які визначають негативне ставлення до української мови й загалом гальмують модернізаційні процеси в Україні. Це, у тому числі, політика регіональної влади, зокрема Півдня і Сходу країни. Так, на 24,3% етнічних українців в АРК припадає лише 1,26% школярів, які навчаються в школах з українською мовою викладання. Очевидно, що якби останніх було більше, то й більше школярів мали б змогу здобувати освіту українською мовою.

На завершення слід сказати про головне враження від монографії Світлани Савойської. Це насправді цікаве в пізнавальному плані та корисне як практичний внесок у політико–правову науку дослідження. Багатий фактичний, теоретичний, юридично–нормативний матеріал за темою монографії систематизовано в історичному та сучасному контекстах життєдіяльності поліетнічного українського соціуму. Наведені в рецензії зауваження та поради лише підкреслюють складність та об’єктивну суперечливість предмета, вивчення якого результативно займається Світлана Савойська. Тож варто її підтримати й побажати примноження успіхів на цьому відповідальному перспективному шляху.

Список використаних джерел

1. Северинюк В. М. “Народ”, “нація”, “культура” (діалектика понять у правовому полі Конституції України) // Держава і право: Зб. наук. праць. Юридичні і політичні науки. – К.: Ін–т держави і права ім. В. М. Корецького; Спілка юристів України, 2000. – Вип. 8. – С. 124–130.
2. Северинюк В. М. Українська мова в контексті української Конституції // Держава та регіони. Серія “Право” / Класичний приватний університет. – 2011. – № 4. – С. 23–28.

References

1. Severynjuk V. M. “Narod”, “nacija”, “kul’tura” (dialektyka ponjat’ u pravovomu poli Konstytucii’ Ukrainy) // Derzhava i pravo: Zb. nauk. prac’. Jyrydychni i politychni nauky. – K.: In–t derzhavy i prava im. V. M. Korec’kogo; Spilka jurystiv Ukrainy, 2000. – Vyp. 8. – S. 124–130.
2. Severynjuk V. M. Ukrai’ns’ka mova v konteksti ukrai’ns’koi’ Konstytucii’ // Derzhava ta regiony. Serija “Pravo” / Klyasychnyj pryvatnyj universytet. – 2011. – № 4. – S. 23–28.

Severinyuk V. M., doctor of political sciences, professor of department of humanitarian disciplines, Classic private university (Ukraine, Zaporizhzhya), severyniuk@ukr.net

Language and politics in the communication space state

A review is of book: Savoyska S.V. linguall–communicative policy as specific sphere of public policy in poliethnichnomu sociumi: teoretiko–istoriologichniy analysis: monograph. – K.: Kind. a center is “Education”, 2013. – 424 p.

Северинюк В. М., доктор политических наук, профессор кафедры гуманитарных дисциплин, Классический частный университет (Украина, Запорожье), severyniuk@ukr.net

Язык и политика в коммуникационном пространстве государства

Рецензия на книгу: Савойская С. В. Языковая коммуникативная политика как специфическая область государственной политики в полиэтничном обществе: теоретико–историологический анализ: монография. – К.: Изд. центр “Просвета”, 2013. – 424 с.

* * *

Цвілюк С. А.

доктор історичних наук, професор,
завідувач кафедри українознавства, Одеський державний університет внутрішніх справ (Україна, Одеса),
katerinamanyilova@yandex.ru

ПОЛІТИКА КОРЕНІЗАЦІЇ В ПІВДЕННО–ЗАХІДНИХ НАЦІОНАЛЬНО–АДМІНІСТРАТИВНИХ РАЙОНАХ УРСР (1923–1939 РР.) (РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ / ЗА РЕД. І УПОРЯД. К. В. МАНУЛОВОЇ. – ОДЕСА, 2013. – 152 С.)

Сама назва монографії К. В. Манулової “Політика коренізації в південно–західних національно–адміністративних районах УРСР (1923–1939 рр.)” свідчить про неординарність роботи. І хоча проблеми національної політики, коренізації/українізації національних меншин півдня України, вже знайшли відображення у низці досліджень (І. Миронової, В. Стремецької та інших науковців), все ж у такому формулюванні дослідження здійснено вперше, і це є безперечною заслугою авторки монографії.

Дослідниця впевнено визначає актуальність теми, адже проблеми національних відносин належить до найбільш фундаментальних проблем сучасної історичної науки, етнології, політології та соціальної практики. Крім того, на теперішньому етапі розвитку вітчизняної науки зростає необхідність вивчення окремих регіонів України, в тому числі південно–західної частини України, як невід’ємної складової загальної історії. З огляду на таку ситуацію, вкрай важливо подальше наукове дослідження та врахування історичного досвіду впровадження національної політики, особливо 20–30–тих рр.

XX ст., коли в УРСР провадилась політика “укорінення” радянської системи.

Рецензована праця базується на принципах історизму та об’єктивності з використанням історико-порівняльного та інших наукових методів.

Монографія побудована за проблемним принципом, що дозволило всебічно розкрити тему, її розділи дають виразне уявлення про процеси, що відбувались в південно-західному регіоні УРСР у досліджуваний період.

У вступі чітко сформульовано мету і конкретні завдання дослідження обґрунтовано хронологічні рамки праці.

Важно відзначити, що у рукопису монографії Мануїлової К. В. досить кваліфіковано показано стан наукової розробки проблеми та розглянуто огляд джерельної бази дослідження.

У чотирьох розділах монографії проаналізовано численність, розташування та соціальну структуру національних меншин південно-західної України; розкрито передумови, ідеологічні засади і політико-правова модель етнополітики УРСР; проаналізовано процес українізації партійного апарату, показано вплив коренізації та українізації на національні меншини в південно-західних національно-адміністративних районах УРСР (1923–1939 рр.) та національно-культурні процеси в Молдавській АРСР, розкрито ставлення національних меншин до політики українізації. Основні положення монографії належним чином відображенні у висновках, які є аргументованими та відповідають завданням дослідження.

Монографія базується на використанні великого кола джерел і наявної літератури з даної наукової проблеми. Зокрема, К. В. Мануїловою опрацьовано документи фондів Центрального архіву вищих органів влади України, Центрального державного архіву громадських об’єднань та обласних архівів Одеської, Миколаївської, Херсонської областей. Список використаних джерел містить фундаментальні роботи українських та зарубіжних авторів, статистичні джерела та періодичні видання, що свідчить про високу достовірність наведених у монографії фактів, їх глибоку розробку, виваженість зроблених висновків.

Дослідження Мануїлової К. В. “Політика коренізації в південно-західних національно-адміністративних районах УРСР (1923–1939 рр.)” є серйозною науковою працею, яка безумовно заслуговує на її видання.

Tsvilyuk S. A., Doctor of historical sciences, professor, head of department of Ukrainian studies, Odessa State University of Internal Affairs (Ukraine, Odessa), katerinamanyilova@yandex.ru

Review of the book: The policy of korenization in south-western national administrative regions of Ukraine (1923–1939). Monograph / under the editorship of and author originator K. V. Manuilova. – Odessa, 2013. – 152 p.

Цвилюк С. А., доктор исторических наук, профессор, заведующий кафедрой украиноведения, Одесский государственный университет внутренних дел (Украина, Одесса), katerinamanyilova@yandex.ru

Рецензия на книгу: Политика коренизации в юго-западных национально-административных районах УССР (1923–1939 гг.). Монография / под ред. и сост. К. В. Мануилова. – Одесса, 2013. – 152 с.